

TrAHnsitie

1 en 2 april 2026

Titel abstract

Silicose: een multidisciplinair perspectief op een oude beroepsziekte in een nieuw daglicht

Naam spreker

Renée van Snippenburg

Organisatie en functie

PMA, NKAL, RIVM (bureau Lexces);

Tweede spreker

Jolanda Willems (PMA) Naomi Verstegen (PMA) Remko Houba (NKAL) Miriam de Bij (PMA), Nettie van der

Aard presentatie

informerend

Inhoud abstract

Silicose, ook wel bekend als stoflong, is een ernstige en onomkeerbare longaandoening die ontstaat door het inademen van respirabel kristallijn silica (RKS). Deze microscopisch kleine kwartsdeeltjes kunnen diep in de longen doordringen en daar een chronische ontstekingsreactie veroorzaken. Op termijn leidt dit tot fibrosevorming: een progressieve verlittekening van het longweefsel. Silicose wordt vaak geassocieerd met beroepen die in Nederland niet zo vaak voorkomen, zoals mijnwerkers. Uit recente gegevens blijkt echter dat deze aandoening ook vandaag de dag nog voorkomt in diverse sectoren. Naast de bouw, waar blootstelling aan RKS relatief bekend is, zijn ook sectoren als keramische industrie, metaalbewerking en tandtechniek relevant.

In deze sessie wordt silicose vanuit vier invalshoeken belicht door verschillende sprekers:

- Toxicologie en epidemiologie: In deze bijdrage worden de fysisch-chemische eigenschappen van respirabel kristallijn silica besproken, met aandacht voor verschillen in biologische activiteit tussen diverse vormen van silica, zoals amorf en kristallijn. Er wordt tevens ingegaan op de omstandigheden waaronder RKS vrijkomt, bijvoorbeeld bij mechanische bewerkingen zoals zagen, slijpen en stralen van steenachtig materiaal. Daarnaast wordt een overzicht gegeven van beroepen/sectoren waarin silicose internationaal nog frequent wordt vastgesteld.

Ook wordt er aandacht besteed aan blootstelling-respons-relatie en de implicaties voor de grenswaarde verlaging die er nationaal en internationaal verwacht wordt.

- Longgeneeskunde: Hierin wordt het klinische beeld van silicose besproken, hoe RKS zorgt voor schade in de longen en hoe de diagnose gesteld wordt. Tevens wordt aandacht besteed aan het beloop van de ziekte, de behandeling en de gevolgen voor de patiënt.
- Klinische casuïstiek: Aan de hand van praktijkvoorbeelden uit de kliniek wordt geïllustreerd hoe blootstelling aan respirabel kristallijn silica zich vertaalt naar concrete ziektegevallen. De casuïstiek laat zien hoe diagnose en beroepsanamnese in de praktijk worden vormgegeven.
- Lexces : In deze bijdrage worden de eerste resultaten gepresenteerd van de Regeling Tegemoetkoming Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB), zoals verzameld door Bureau Lexces. Hierbij komen onder meer het aantal ingediende aanvragen voor een tegemoetkoming, de betrokken beroepen, duur van de blootstelling en wie (eerste signalen) van silicose vaststelt. Vanuit het Lexces werkprogramma is een blauwdruk ontwikkeld voor een PAGO silicose met als doel vroegsignalering en beheersing van blootstelling. Deze wordt momenteel uitgetoet en gevalideerd in relevante sectoren. De opzet en aanpak zal kort worden toegelicht.

De sessie biedt een multidisciplinair overzicht van silicose als actuele beroepsziekte in Nederland en geeft de arbeidshygiënist inzicht in beroepen en sectoren waar de beroepsziekte voorkomt.